

Már gyermekkorban meg kell kezdeni!

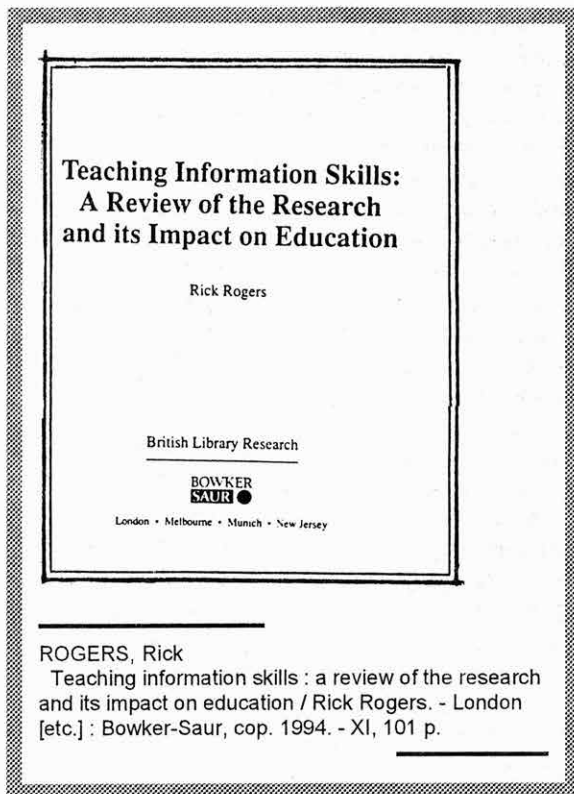
Az információs társadalomban – mint az köztudott, de a mi tájainkon még bizonyításra szorult! – az egyén érvényesülése, boldogulása attól függ, hogyan tud eligazodni az információs dzsungelben. Tudnia kell, milyen információkra van szüksége, ezeket honnan és hogyan szerezheti be, s ha már beszerezte, mit kezdjen velük. Azaz információs készségekre, jártasságra van szüksége. Az iskola feladata, hogy – sok más készséghez, jártassághoz, ismerethez hasonlóan – az informálódás iránti igényt, az információkeresési és felhasználási ismereteket is kialakítsa.

A British Library Kutatási és Fejlesztési Osztálya (BLRDD) az akkori Iskolatanácsal (School Council) együttműködve 1980-ban kutatócsoportot hozott létre azzal a céllal, hogy kutatásokat végezzen, s gyakorlati útmutatásokat dolgozzon ki tanárok számára az információs készségek és jártasságok kialakításához. A *Rick Rogers* szerkesztette kötet – a sorban inmmáron harmadik – a kutatások eredményeit foglalja össze.

Az első fejezetet a szerkesztő a fogalom tisztázásának szentelte. Mit értünk információs jártasságon? A fogalom nem azonos a könyvtárhasználati jártassággal – természetesen ezt is magában foglalja –, ám ebben az esetben sokkal szélesebb, átfogóbb a jelentése. Az információ felkutatásának, megszerzésének, kezelésének, felhasználásának ismeretét jelenti, függetlenül attól, hogy mindez a könyvtárban vagy a könyvtáron kívül játszódik le. *David Hopkins* a fogalom dichotom jellegéről beszél: egyik oldalon az információ felkutatása, azonosítása, megszerzése – ez a gyakoribb értelmezés, a másik oldalon az elemzés, a szintézis, a felhasználás – és ez a fontosabb. Az információs készségek ezek mellett magukban foglalják a tanulási készségeket is: az információk kognitív kezelésének készségét, a jegyzetkészítés, válogatás, értékelés, az információk átadása, tanulmányírás stb.

Ami ezeknek az ismereteknek az oktatását, a készségek kialakítását illeti, minden kutató egyetért abban, hogy ennek az oktatási folyamat szervezéséért kell beépülnie az iskola munkájába, minden tantárgy tantervében helyet kell kapnia s nem különálló tárgyként kell szerepelnie.

A másik kérdés, amely a kutatókat foglalkoz-

ROGERS, Rick

Teaching information skills : a review of the research and its impact on education / Rick Rogers. - London [etc.] : Bowker-Saur, cop. 1994. - XI, 101 p.

tatta: milyen korban kell elkezdni ezeknek a készségeknek a kialakítását. A válasz: már az általános iskolában. Természetesen a gyerekek életkorának megfelelő szinten. A gyermekeket meg kell tanítani arra, hogyan igazodjanak el egy könyvben (tartalomjegyzék, mutatók), hogyan használják a szótárakat, lexikonokat. Olyan feladatokat kell adni a tanulónak, amelyek megoldásában szükségük legyen ezekre az ismeretekre. (Egyébként a feladatok minden korosztály számára nagyon fontosak.)

Könyvtárban vagy tanteremben? teszi fel a kérdést a szerkesztő a következő fejezet címében. Természetesen itt is, ott is. Ha az információs készségek kialakítását az oktatási folyamat szervezésének tekintjük – márpedig annak kell tekinteni –, akkor a munka egy részének az osztályban, az egyes tantárgyak keretében kell folynia. De az is nyilvánvaló, hogy a könyvtárra alapozva. Minden iskolában jól képzett, tekintélynek örvendő könyvtárosra van szükség, aki a tanári testület tagjaként a tanárokkal együtt dolgozza ki az oktatási stratégiát (ami egyébként rendkívül fontos).

A tanárok képzésével foglalkozik a negyedik fejezet. A diákok csak ott veszik komolyan az információs tevékenységet, csak ott dolgoznak hatékonyan az információval, ahol a tanárok is. És természetesen ott, ahol jól felszerelt, jól működő könyvtár van. Ahol ezek a feltételek hiányoznak, a diákokban nem alakulhatnak ki azok a készségek, amelyekre az információs társadalomban feltétlen szükségük van. Nagyon fontos tehát a tanárok ilyen irányú képzése, s a működő tanárok továbbképzése. Sajnos, a vizsgálatok azt mutatják, hogy a tanárképző főiskolákon nem törődnek eléggé ezzel a kérdéssel.

Más főiskolákon sincs minden rendben. A diákok nagy része nem tudja használni a könyvtárat, nem képesek önálló munkára.

A British Library mindig kezdeményezője és támogatója volt az információtechnika bevezetésének az iskolákban, mind az osztályteremben, mind a könyvtárban. A számítógépet ugyancsak szervesen be kell illeszteni az oktatási folyamatba. Ám az is természetes, hogy az információtechnika természetes otthona az iskolai könyvtár. Itt tanulhatják meg a tanulók az online és az on-disc (CD-ROM) információkeresés módszereit, technikáját. Az információtechnika kezelésének ismerete nem tévesztendő össze az információkezelésének ismeretével, viszont kiegészíti azt.

A jövő feladataira való kitekintés hangsúlyozza az iskolai könyvtárak fejlesztésének fontosságát. Az információs ismeretek, készségek kialakítása, amiben a könyvtáraknak döntő szerepük van, rendkívül fontos. Az információs műveltség (literacy) a jövő emberének egyik legfontosabb erőforrása lesz.

Milyen jó lenne, ha ezt a könyvet minél több iskolai könyvtáros és tanár kézbe venné, és az is fontos lenne, hogy az oktatásügyben vezető szerepet játszó szakemberek is megismerjék.

M. Fülöp Géza

Public Libraries and their Book Funds

A Report from the National Book Committee

The report shows a disturbing decline in book provision in all parts of the United Kingdom except Scotland and the Welsh Districts, where the smaller size of the library authorities exerts special pressures on citizens to maintain a comprehensive and efficient library service. In some individual library authorities the levels of decline shown are little short of catastrophic.

Researched and produced by
The National Book Committee
and published by

Book Trust, Book House, 45 East Hill, London SW18 2ZJ

Public libraries and their book funds / a report from the National Book Committee. - London : Book Trust, cop. 1992. - [12] p.

Mekkora az egy lakosra jutó könyvbeszerzés összege az angol könyvtárakban?

A Nemzeti Könyv Bizottság *A közművelődési könyvtárak könyvbeszerzésre szánt pénzüsszegei* címmel még 1989-ben közzétett egy jelentést, amely az 1978/79-től 1987/88-ig terjedő időszakot fogta át. Ez a mostani füzet – az előzőkhöz hasonló szerkezetben, de felfrissített információ-tartalommal – 1980/81-től 1990/91-ig vizsgálja a könyvbeszerzésre fordított költségeket az Egyesült Királyság közművelődési könyvtáraiban.

Az egy főre eső könyvbeszerzési érték mérésére három mutató szolgált:

1. a fogyasztói (kiskereskedelmi) árindex;
2. a kiadói egyesületek (kiadók) árindexe;
3. a könyvkereskedői árindex (a mostani jelentésben ez utóbbira hivatkoznak leggyakrabban, mivel az árak és a könyvre fordított összegek között ebben az indexben mutatható ki leg-szorosabb kapcsolat).